

Motion till riksdagen 2017/18:3591

av **Ulf Kristersson m.fl. (M)**

En bättre start – integration som fungerar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenskartläggning för asylsökande från dag ett i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undervisning i svenska språket från dag ett i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet för att samhällsorientering ska genomföras redan under asyltiden prioriteras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Migrationsverket ska ha ett ökat jobbfokus i placeringen av asylsökande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för asylsökande att få de dokument som behövs för att kunna ha ett jobb i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivitetskrav ska ställas som motprestation för dagarsättning under asyltiden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jobbstimulans i asylsökandes dagarsättning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett informationsmaterial till nyanlända om bl.a. demokrati och jämställdhet samt skyldigheter och rättigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla nyanlända vuxna ska omfattas av en integrationsplikt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner som så vill ska ha möjlighet att ta över ansvaret för etableringen från Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förlängd etableringstid från två år till tre år för nyanlända i åldern 28 till 54 år med kort utbildning och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stimulanser till kombinationsutbildningar under etableringstiden och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att full etableringsersättning bör villkoras mot att man blir kvar i den kommun där man påbörjat etableringen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Migrationsverket i första hand ska använda Migrationsverkets egna boenden och att lägenheter i kommunala bostadsbolag bör överlåtas till kommuner som så vill och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inbromsning av utflyttning av nyanlända från Migrationsverkets boenden till kommuner som så vill och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner som inte får fram bostäder möjlighet att betala för en plats på ett av Migrationsverkets boenden och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rum i stödboenden ska kunna delas av flera ungdomar/unga vuxna och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att kvinnor och män behandlas lika hos myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett land fullt av möjligheter. Vi tror att kraften att göra något bra med sitt liv och att göra rätt för sig finns hos alla. I Sverige ska det vara lätt att jobba och göra rätt för sig. Utbildningsväsendet ska genomgående hålla hög kvalitet och ge god förberedelse för arbetslivet och/eller för vidare studier. Men Sverige är ingen kravlös gemenskap. Inom ramen för integrationen behöver vi ställa betydligt tydligare krav på den som kommit till Sverige för att bygga sig ett nytt liv här. Det gäller framför allt vikten av att lära sig svenska språket och att göra sig anställningsbar samt att komma i egen försörjning.

Ska vi klara integrationen, då måste vi välja arbetslinjen framför bidraglinjen. Vi måste bryta bidragsberoende, se till att det alltid lönar sig att arbeta samt att fler enkla jobb kan växa fram. Idag dröjer det nio år innan hälften av de nyanlända har någon form av jobb. Det är alldeles för länge.

Nyanlända kvinnor har en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden, med en hög risk för bidragsberoende. Dessa kvinnor har överlag en lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och sämre hälsa än männen. Kvinnorna tar också det största ansvaret för hem- och familjeliv, vilket försenar viktiga åtgärder som behövs för att få ett jobb.

Att skapa förutsättningar för att fler snabbare ska komma in på arbetsmarknaden är centralt för integrationen.

Samtidigt är integration betydligt mer än bara ett jobb. En viktig del är att anpassa sig efter det svenska samhället och de normer och värderingar som gäller här. Att varje

individ, oavsett kön eller sexuell läggning, fullt ut kan vara en del av samhället och forma sitt eget liv är grundläggande för vår samhällsgemenskap. Om man inte står ut med att se en kvinna röra sig fritt i vårt samhälle, då får man stanna inne själv. För i Sverige ska vi inte tillåta att förlegade normer baserade på kultur eller religion hindrar någon från möjligheten att komma till sin rätt och att leva sitt liv i frihet.

Därför behöver vi se till att information om svenska värderingar och om hur Sverige fungerar ges till alla tidigt och mer tydligt än i dag. God förståelse och kunskap om vad som gäller i Sverige ökar möjligheten för fler att komma in i det svenska samhället. För att tydligare slå fast vikten av integration bör en integrationsplikt för nyanlända införas.

Ytterst är också en stram och långsiktigt hållbar migrationspolitik en förutsättning för en fungerande integration. Det spelar för integrationen roll hur många människor som kommer till ett land som asylsökande samtidigt på kort tid.

I Moderaternas motioner från nu aktuellt riksdagsår som rör jobb, utbildning, bostäder, näringslivet, lag och ordning samt andra sakområden med relevans för integrationen finns ett stort antal förslag som är av betydelse för att vi ska klara integrationen. Här är några exempel. Våra jobb mål handlar om att halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda och om att en halv miljon nya jobb ska kunna skapas till 2025. Vi föreslår en ny anställningsform i form av inträdesjobb för att fler ska kunna få det första jobbet. Därtill vill vi genomföra en ny omfattande RUT-reform för att fler enkla jobb ska växa fram. Vi vill också stärka företagsrådgivningen för utrikes födda. Det är idag allt för vanligt att personer har gått i svenska för invandrare, sfi, i flera år utan att nämnvärt ha förbättrat sina språkkunskaper. Vi vill förbättra undervisning i sfi och att fler sfi-lärare ska utbildas. Bostadsbristen runt om i landet är på många håll akut. Hinder för byggande behöver rivas och det befintliga bostadsbeståndet användas bättre. Vi föreslår att begränsa detaljplanekravet och en översyn av nuvarande hyresreglering. Hedersrelaterat våld och förtryck ska bekämpas med full kraft. Vi vill införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott.

Civilsamhället och föreningslivet spelar en mycket viktig roll i arbetet för att bryta utanförskap, förbättra integrationen och för att bidra till ett Sverige som håller ihop.

I den här motionen presenteras Moderaternas förslag som rör integration och som särskilt tar sikte på den första tiden i Sverige.

Integrationsinsatser ska ske under asyltiden

Direkt då man kommer till Sverige ska det ske en kompetenskartläggning. På så sätt kan den asylsökande få en snabb uppfattning om hur de erfarenheter och kunskaper man har står sig på den svenska arbetsmarknaden. I dag blir ofta kompetenskartläggning aktuellt först då den asylsökande beviljats uppehållstillstånd och därmed har varit i Sverige i många månader. Genom att snabbt få kartläggning av sina kunskaper ökar förutsättningarna för jobb såväl under som efter asyltiden.

Det bör också ges undervisning i svenska språket från dag ett och arbetet för att samhällsorienteringen ska genomföras redan under asyltiden ska prioriteras. För att underlätta detta bör Migrationsverket arbeta som i Norge där motsvarande myndighet ställer krav på att till exempel språkundervisning och samhällsorientering ska finnas tillhanda och genomföras på asylboendena. I syfte att tillgodose olika yrkesgruppers behov i svenskundervisningen vill vi även att Migrationsverket ökar jobbfokus i placeringen av asylsökande.

Asylsökande som har möjlighet ska jobba och försörja sig själva. Vi vill förenkla för den som söker asyl i Sverige att direkt vid ankomst få de dokument som krävs för att ta ett jobb i Sverige. Vi vill också få på plats väl fungerande lösningar som innebär att man som asylsökande kan få sin lön utbetald på ett bankkonto.

Samtidigt bör även kraven på aktivitet och att göra rätt för sig öka under asyltiden. Migrationsverket bör därför kunna ställa krav på deltagande i erbjudna aktiviteter som samhällsorientering och språkintröduktion som motprestation till den dagersättning som utbetalas till asylsökande.

Om den som söker asyl i Sverige tar ett arbete under asyltiden avräknas i dag hela dagersättningen från den lön man får. Konsekvenserna kan vara stora vid korta uppdrag och deltidsjobb som ofta är den första vägen in på arbetsmarknaden. Vi vill att det ska löna sig mer att gå från bidrag till jobb. Därför vill vi att det införs en jobbstimulans i dagersättningen. Asylsökande som arbetar ska kunna tjäna upp till 60 000 kronor per år innan dagersättningen börjar trappas ner.

Det är viktigt att asylsökande får information och kunskap om sina rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Vi vill därför, utöver samhällsinformation, att det ska tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck samt skyldigheter och rättigheter i Sverige.

Integrationsplikt för nyanlända

För att ytterligare slå fast vikten av integration och den enskildes ansvar för detta ska alla nyanlända vuxna i Sverige omfattas av integrationsplikt. Information om integrationsplikten bör ges redan av Migrationsverket.

Följande delar ska ingå i integrationsplikten, där det ska ställas krav på ansträngningar och aktivt deltagande. För den som inte deltar bör ersättningar och bidrag sättas ned i större utsträckning än i dag och ytterst kunna dras in.

Utbildningsplikt

En stor del av de nyanlända till Sverige har inte med sig en färdig grundskoleutbildning från hemlandet. Samtidigt har vi en skolplikt i Sverige motsvarande grundskoleutbildning. Det är därför rimligt att ställa liknande krav på den som kommer till Sverige senare i livet. Nyanlända vuxna som saknar grundskoleutbildning bör därför omfattas av en utbildningsplikt. Genom en utbildningsplikt skärps kraven på att fler ska få med sig grundläggande och avgörande kunskaper såsom att läsa, skriva och räkna.

100 timmars samhällsorientering, med samhällstest

Samhällsorienteringen ska tydligt befästa att integration är plikt i Sverige samt belysa vikten av svenska språket, eget arbete samt de rättigheter och skyldigheter som gäller här. Det senare innebär till exempel att alltid ta ställning för individuella fri- och rättigheter och mot kulturella eller religiösa yttringar som kränker dessa. Det handlar bland annat om att ta tydlig ställning mot barnäktenskap och alla former av hedersförtryck. Samhällsorienteringen för nyanlända bör därför ha ett mer tydligt fokus på hbtq-personers samt kvinnors och barns rättigheter än i dag. För att uppnå detta bör regler och riktlinjer för samhällsorienteringen skärpas.

Det finns också skäl att utöka antalet timmar för att ge större möjlighet till fördjupning samt för att tydligare visa på att kunskap om Sverige är centralt för att integreras här. Samhällsorienteringen bör därför utökas från dagens minst 60 timmar till minst 100 timmar. Vi kallar det 100 timmar för Sverige.

Alla nyanlända i Sverige ska ha genomgått samhällsorientering inom ett år från att etableringen inleddes. Uppföljningen inom samhällsorienteringen bör samtidigt öka. Det bör därför införas en examination i samhällsorientering, ett samhällstest. Om man inte klarar examinationen bör man helt eller delvis göra om samhällsorienteringen och examinationen. Ett uppföljnings- och fördjupningstest bör sedan göras vid etableringstidens slut efter två alternativt tre år. Vid brister bör individuella och extra integrationsinsatser sättas in, exempelvis att läsa om de delar av samhällsorienteringen där brister uppvisats alternativt genomgå hela samhällsorienteringen på nytt.

Integrationsplikten förstärker också att samhällsorienteringen ska vara obligatorisk på riktigt.

Ansträngningar för att lära sig svenska för att få permanent uppehållstillstånd

För att kunna få permanent uppehållstillstånd, för dem utan jobb och egen försörjning, ska det krävas att man deltagit aktivt efter bästa förmåga i etableringsinsatser och där måste alltid undervisning i svenska ingå.

Ökade aktivitetskrav under etableringstiden samt i försörjningsstödet

Det ska vara krav på att agera för att öka sin egen anställningsbarhet. Aktivitetskraven under etableringstiden samt i försörjningsstödet bör därför skärpas. Aktivitetskravet i försörjningsstödet bör också omfatta fler. Till exempel bör det kunna tillämpas för personer som söker kompletterande försörjningsstöd till föräldraförsäkringen, ofta nyanlända kvinnor, genom krav på att delta i språkundervisning även under föräldraledigheten.

Bättre användning av etableringstiden

I dag har Arbetsförmedlingen helhetsansvar för etableringsinsatserna, men myndigheten har stora brister och de resultat som visas är inte tillfredsställande. De kommuner som vill bör därför kunna ta över ansvaret för integrationen för nyanlända från Arbetsförmedlingen. Staten och Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, ska ha kvar ansvaret i de kommuner som inte vill eller har möjlighet att ta över ansvaret för integration av nyanlända.

För nyanlända som har kort utbildning från hemlandet är den tvååriga etableringstiden, det vill säga den tid som etableringen pågår, ofta för kort. Enbart en av tre är i studier eller har ett jobb tre månader efter att etableringen har avslutats och enbart omkring fem procent har ett jobb utan stöd. Därför bör etableringstiden förlängas från dagens två år till tre år för nyanlända i åldern 28 till 54 år med kort utbildningsbakgrund, motsvarande max grundskola i nio eller tio år. En förlängning innebär att staten tar ett större ansvar för individens insatser och försörjning. Detta underlättar i sin tur för kommunerna.

Trots att så många nyanlända enbart har en kortare utbildning från hemlandet är det enbart omkring fem procent som under etableringstiden läser grundläggande vuxenutbildning vid sidan av sfi.

Moderaterna vill se mer av kombinerade utbildningar inom etableringsuppdraget där grundläggande vuxenutbildning varvas med sfi och yrkesutbildning. Vi vill stimulera till sådana utbildningar genom särskilda medel.

Det är idag inte ovanligt att människor under etableringen flyttar mellan olika kommuner. Detta gör det svårt att få kvalitet och kontinuitet i insatserna. Full etableringsersättning bör därför villkoras mot att man under den tid etableringen pågår blir kvar i den kommun man sedan uppehållstillstånd beviljats anvisats till eller själv har valt.

Bostäder för asylsökande och nyanlända

Fortfarande den 1 september 2017 finns nära 90 000 inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Flertalet väntar på slutliga asylbeslut. Den som är inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem bor antingen i ett av Migrationsverkets boenden, i en lägenhet som Migrationsverket hyr eller i en bostad han eller hon har ordnat på egen hand.

Många kommuner runt om i landet står fortsatt inför en svår situation att, då behov finns, ordna bostäder till nyanlända, det vill säga asylsökande som har beviljats uppehållstillstånd och deras anhöriga.

Migrationsverket bör i större utsträckning sträva efter långsiktig kostnadseffektivitet i Migrationsverkets boenden genom större anläggningar. På så sätt kan de lägenheter som Migrationsverket i dag hyr runt om i landet också frigöras. De kommuner som önskar få tillgång till lägenheter i kommunala bostadsbolag som för närvarande används av Migrationsverket bör få det.

Därtill är det rimligt med en inbromsning vad gäller utflyttning från Migrationsverkets boenden till de kommuner som har störst problem att ordna lämpliga bostäder för nyanlända. Vi vill också att kommuner som inte klarar att ta fram bostäder till nyanlända, ges möjlighet att betala för en plats på Migrationsverkets boenden för en viss period.

Stödboenden är en boendeform som riktar sig till ensamkommande unga i åldern 16–20 år. Den som bor på ett stödboende bör kunna dela rum för det fall det bedöms lämpligt. Detta i syfte att frigöra platser för fler. Idag tolkar vissa kommuner Socialstyrelsens rekommendationer på detta område som att ensamkommande unga på stödboenden inte får dela rum.

Likabehandling av kvinnor och män

Kvinnor och män ska självklart behandlas lika av myndigheterna här och få hjälp i lika stor utsträckning. Men så är inte alltid fallet i dag.

I Migrationsverkets asylprocess har det inte sällan varit mannen i ett gift eller sammanboende par som har varit i fokus för myndighetens åtgärder. Det är han som fått kallelser. Hans asylskäl har utretts utförligare. Det har också förekommit att den dagarsättning som Migrationsverket betalar ut har gått till mannen i familjen, som också är den som haft hand om det enda bankkortet.

Det är i dag en mindre andel kvinnor än män som deltar i arbetsmarknadsutbildning och i praktik under etableringstiden. Det är även en mindre andel kvinnor som har nystartsjobb. Målet måste vara att kvinnor och män får samma tillgång till bra insatser.

Det kan uppnås genom till exempel mer uppsökande verksamhet, riktat till kvinnor, av Arbetsförmedlingen eller genom mer samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och företag med många kvinnor.

Problemen är uppmärksammade av Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Ytterst är det regeringens ansvar att komma till rätta med de brister som finns.

Ulf Kristersson (M)

Tobias Billström (M)

Ewa Thalén Finné (M)

Karin Enström (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Elisabeth Svantesson (M)

Hans Wallmark (M)

Anti Avsan (M)

Lotta Finstorp (M)

Cecilia Magnusson (M)